

GIẢI NOBEL NĂM 2003

Trong ý nguyện cuối cùng, người phát minh ra thuốc nổ - Alfred Nobel đã để lại cho nhân loại một tài sản khổng lồ. Lãi suất hằng năm từ số tiền này được trao cho những cá nhân "có cống hiến lớn lao nhất". 100 năm qua, giải Nobel đã trở thành biểu tượng của vinh quang và sức mạnh. Năm 2003, giải Nobel được trao cho các nhà khoa học ở các lĩnh vực:

Văn Học

John Maxwell Goetzee (sinh 9/1/1940 ở thành phố Cape Town), nhà văn xuất sắc của Nam Phi, đã được Viện Hàn lâm Thụy Điển trao giải văn học. Ông được ghi nhận đã có những đóng góp lớn trong nghệ thuật thể hiện thân phận những kẻ ngoài lề, nạn nhân của tình trạng phân biệt chủng tộc và những bất công xã hội. Những tiểu thuyết của Goetzee, theo Hội đồng Nobel, đặc trưng

bởi cấu trúc rắn chắc, đối thoại nén chặt và khả năng phân tích sâu sắc. Nhưng đồng thời, ông cũng là một nhà hoài nghi triệt để, không nhân nhượng khi phê bình cái chủ nghĩa duy lý tàn nhẫn và thói đạo đức giả của văn minh phương Tây.

Kinh tế

Hai giáo sư Robert F.Engle (69 tuổi, mang quốc tịch Anh) và Clive W.J.Granger (60 tuổi, sinh ra tại New York) nhận giải Nobel Kinh tế. Hai ông đã rất thành công khi cùng xây dựng các mô hình chuỗi thời gian cho công tác dự báo tăng trưởng kinh tế.

Hai ông đã có công phát triển những công cụ thống kê có tác dụng nâng cao khả năng dự đoán tăng trưởng nền kinh tế, lãi suất và giá cổ phiếu. Công trình của giáo sư Engle có tên gọi "Xâu chuỗi thời gian kinh tế" đã tạo ra những phương thức

"trở thành công cụ không thể thiếu không chỉ đối với các nhà nghiên cứu mà còn đối với giới phân tích thị trường tài chính. Những công cụ này sẽ được sử dụng để xác định giá cả và đánh giá rủi ro về đầu tư". Thông báo của Viện Hàn lâm cho biết công trình của giáo sư Granger chú trọng đến xâu chuỗi thời gian biến động giúp các nhà phân tích điều chỉnh dữ liệu đối với ảnh hưởng lâu dài của những hiện tượng diễn ra trong thời gian ngắn. Công trình này còn có tác dụng nâng cao khả năng nghiên cứu trong những lĩnh vực như hàng hoá và tiêu thụ, tỷ giá hối đoái và mức độ giá cả, tỷ lệ lãi suất trung và dài hạn. Còn giáo sư Engle thì gọi công trình của mình "Một cách tiếp cận theo phương pháp thống kê tới tính toán sự thay đổi thường xuyên" có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với việc dự đoán rủi ro trên thị trường, đánh giá nguồn phát sinh và phương tiện tài chính. Ông Engle cho rằng trong dự đoán kinh tế, nó có tác dụng tính toán thay đổi trong lạm phát và những biến số khác ảnh hưởng đến tỷ lệ tăng trưởng của GDP ở một quốc gia. Giáo sư ngành bảo hiểm và Ngân hàng Peter Englund tại Viện Nghiên cứu Tài chính Stockholm nói công trình của hai nhà khoa học trên đã giúp các chuyên gia kinh tế và tài chính "Tính toán và dự đoán được tính chất không ổn định và sự không ổn định đó thay đổi như thế nào theo thời gian"

Theo nhận định của Viện hàn lâm khoa học Thụy Điển, những mô hình do giáo sư Engle dựng nên "Không chỉ là cẩm nang gối đầu giường cho các nhà nghiên cứu, mà còn là công cụ hữu ích đối với các chuyên gia tài chính dùng dự báo biến động giá tài sản, rủi ro". Trong khi đó, sự

bổ sung của Giáo sư Granger với các mô hình chuỗi thời gian không bền vững đã tạo cơ sở cho các kinh tế gia điều chỉnh các mục tiêu dài hạn trên cơ sở dữ liệu ngắn hạn. Hai ông vì thế đã cải thiện chất lượng nghiên cứu kinh tế trong nhiều lĩnh vực như của cải, tiêu dùng, tỷ giá hối đoái.

Hóa học

Peter Agre (54 tuổi đến từ Northfield, Minnesota) và Robert Ackinnon (47 tuổi, trưởng thành ở Boston) đã vinh dự giành giải Nobel Hóa học cho thành tựu trong việc xây dựng hệ thống kênh rạch trong màng tế bào. Hội đồng trao giải đã ca ngợi phát hiện là "Có một ý nghĩa quan trọng trong việc mang đến hiểu biết cho con người về nhiều loại bệnh tật"

Ngày nay, các nhà nghiên cứu có thể theo chân các phân tử nước qua màng tế bào và hiểu được tại sao không chỉ nước mà những phân tử khác như ion cũng có thể truyền qua.

Vật lý

Hai nhà nghiên cứu người Nga Alexei Abrikosov (75 tuổi), Vitaly Ginzburg (65 tuổi) cùng với nhà khoa học Mỹ - Anh Anthony Leggett đã trở thành chủ nhân của giải Nobel Vật lý, cho những đóng góp có tính tiên phong trong việc xây dựng lý thuyết về chất siêu dẫn và siêu lỏng. Tính chất siêu dẫn cho phép vật liệu dẫn điện ở nhiệt độ cực thấp mà không bị cản trở. Lý thuyết về loại vật liệu này đã đặt nền tảng cho sự ra đời của kỹ thuật chụp ảnh cộng hưởng từ (MRI), một phương pháp chẩn đoán không đau giúp các bác sĩ nhìn sâu vào cơ thể người bệnh, được sử dụng cho hàng triệu bệnh nhân mỗi năm.

Y học

Paul C. Lauterbur (Mỹ) và Peter Mansfield (Anh) là những nhân vật được tôn vinh trong Y sử thế giới năm 2003, vì những phát minh ấn tượng cho kỹ thuật chụp cộng hưởng từ (MRI), cho phép ghi lại những hình ảnh ngoại mục về não bộ và toàn bộ nội tạng cơ thể mà không cần phẫu thuật.

Giáo sư Lauterbur, 74 tuổi, là người phát hiện ra rằng, việc tạo nên các dao động từ trường có thể xây dựng được hình ảnh 2 chiều. Đồng nghiệp của ông, giáo sư Mansfield, 70 tuổi, cũng khiến giới khoa học toàn cầu phải nghiêng mình kính

phục, vì đã chứng minh được những tín hiệu phát ra từ cơ thể nhằm đáp lại từ trường có thể được phân tích bằng toán học.

Hoà bình

Nhà hoạt động nhân quyền người Iran đã giành giải thưởng Nobel hoà bình. Bà Ebadi được tôn vinh vì thúc đẩy dân chủ và đóng góp cho quyền của con người, đặc biệt là phụ nữ và trẻ em "Là một thẩm phán, nhà giáo, nhà văn và nhà hoạt động, bà có tiếng nói mạnh mẽ ở Iran, và tiếng nói đó vượt qua cả biên giới" ■

Đỗ Văn Huân (st)